

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 54
від 03 лютого 2021 року

**Про стан виконання Рекомендацій слухань
у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій
на тему: “Реформування спеціальних закладів освіти України та стан
впровадження інклюзивної освіти: проблеми і шляхи їх вирішення”,
які відбулися 16 лютого 2020 року**

16 лютого 2020 року у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій відбулися слухання на тему: “Реформування спеціальних закладів освіти України та стан впровадження інклюзивної освіти: проблеми і шляхи їх вирішення”, які відбулися 16 лютого 2020 року.

Під час слухань було заслухано та обговорено інформацію Голови Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Бабака С.В., Голови підкомітету з питань вищої освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Гришиної Ю.М., доповідь заступника Міністра соціальної політики України Коваля О.П., співдоповіді заступника Міністра освіти і науки України Мандзій Л.С. та заступника Міністра охорони здоров'я України Коваля Д.М., а також виступи інших учасників комітетських слухань стосовно шляхів подальшого реформування спеціальних закладів освіти України.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 526-р схвалена Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки (далі - Стратегія). Координатором реалізації Стратегії визначено Міністерство соціальної політики України.

Курс України на європейську інтеграцію вимагає перегляду пріоритетів державної політики у сфері охорони дитинства, впровадження успішних підходів із світової практики захисту прав дітей, які базуються на забезпеченні прав і найкращих інтересів дитини, спрямовуються на підтримку сім'ї, створення умов для виховання та розвитку дітей у сім'ї або середовищі, максимально наближеному до сімейного.

Вищезазначену Стратегію розроблено з метою зміни існуючої системи інституційного догляду та виховання дітей, яка не повністю відповідає реальним потребам дітей та сімей з дітьми, і створення умов для повноцінного розвитку

дитини в сім'ї та сімейних формах виховання. Для визначення найбільш ефективної форми трансформації кожного закладу необхідно провести оцінку закладу, персоналу та оцінку потреб кожної дитини, що перебуває в ньому, для вжиття заходів щодо влаштування дитини, виходячи з її найкращих інтересів, скласти план трансформації закладу (включаючи план використання кадрових, фінансових, матеріальних ресурсів) та індивідуальні плани влаштування для кожної дитини, з урахуванням надання соціальних послуг, яких потребуватиме дитина.

Стратегією декларується, що у процесі реформування кожного закладу переважно буде розглядатися можливість створення на їх базі інших освітніх, медичних, соціальних установ з урахуванням потреб громади, на території якої розташовується установа.

Водночас викликом для України залишається відсутність умов, в яких кожна особа має доступ до якісної освіти з урахуванням її потреб без відриву від сім'ї та громади.

Враховуючи зазначене, Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій було прийнято рішення рекомендувати Кабінету Міністрів України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству розвитку громад та територій України, а також органам місцевої влади та органам місцевого самоврядування вжити заходів задля забезпечення для дітей з особливими освітніми потребами доступу до якісної освіти без відриву від сім'ї та громади.

Зокрема, пропонувалося:

- внести зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України "Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу" від 9 серпня 2017 р. №526-р;
- розмежувати підходи щодо реформування кожного окремого типу закладу, які мають інтернатні відділення;
- розробити державну програму побудови та/або розвитку альтернативних до стаціонарних інституціональних форм виховання, навчання, реабілітації дітей на 2021-2026 роки;
- розробити ефективний механізм використання освітньої субвенції та субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами;
- переглянути умови оплати послуг спеціалістів, залучених до роботи з дітьми в інклюзивних закладах освіти та інклюзивних класах/групах;
- розробити методологію оцінки та трансформації закладів, що мають у своїй структурі інтернати;
- сприяти навчанню фахівців інклюзивно-ресурсних центрів щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами;
- запровадити єдину систему обліку осіб з особливими освітніми потребами та оцінку їх розвитку на базі мережі інклюзивно-ресурсних центрів;
- розробити методики раннього втручання (ранньої допомоги) дітям з особливими освітніми потребами;

- розробити сучасні програми з надання (проведення) психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (занять), залежно від категорій;
- розробити превентивні механізми та заходи, які запобігають потраплянню дитини в інтернатні заклади;
- розробити стандарти соціальних послуг “Супровід під час інклюзивного навчання”, “Фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, порушення зору”, “Переклад жестовою мовою”, “Денний догляд” та “Догляд вдома”;
- сприяти переходу лікарів на використання в роботі основ Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності і здоров’я дітей і підлітків, використання її для оцінювання сильних сторін дитини, потенційних труднощів в освітньому процесі, а також вмінням розробляти відповідні рекомендації на цій основі;
- забезпечити архітектурну доступність закладів освіти;
- забезпечити підвезення дітей з особливими освітніми потребами до закладів освіти та у зворотному напрямку транспортом, облаштованим відповідно до потреб дитини.

Відповідно до частини першої статті 14 Закону України “Про комітети Верховної Ради України” щодо здійснення контрольних функцій стосовно практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів відання комітетів, з урахуванням положень статті 29 вищезгаданого Закону щодо проведення слухань у комітетах з метою обговорення проектів найбільш важливих законодавчих актів, з’ясування ефективності реалізації прийнятих законів та інших нормативно-правових актів, на засіданні Комітету заслухано інформацію народного депутата України, голови підкомітету з питань вищої освіти Гришиної Ю.М., Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров’я України, Міністерства фінансів України, Міністерства розвитку громад та територій України.

На запит Комітету та на виконання доручення Прем’єр-міністра України про розгляд та врахування Рекомендацій Комітету відповідними органами державної виконавчої влади від 24.05.2020 року отримано інформаційно-аналітичні матеріали від органів державної виконавчої влади, зокрема від: Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти науки України, Міністерства охорони здоров’я України, Міністерства розвитку громад та територій України, обласних державних адміністрацій, Київської міської державної адміністрації щодо виконання Рекомендацій слухань у Комітеті.

Аналіз інформаційних матеріалів дозволяє зробити висновок про те, що центральними органами державної виконавчої влади та місцевими органами виконавчої влади проводиться відповідна робота з реалізації Національної стратегії, в тому числі вжито наступних заходів.

Міністерством соціальної політики України

З метою приведення Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р (далі –

Стратегія) у відповідність із законами України “Про освіту” та “Про повну загальну середню освіту” Міністерством соціальної політики України розробляються зміни до Стратегії, які враховуватимуть Рекомендації щодо припинення до 2026 року діяльність всіх типів закладів інституційного догляду та виховання дітей, у яких проживає більше ніж 15 вихованців, крім пансіонів спеціальних шкіл і навчально-реабілітаційних центрів для глухих та сліпих дітей, дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими складними порушеннями розвитку.

Крім того, на виконання Стратегії Міністерство соціальної політики України розроблено та Урядом 01.06.2020 затверджено план заходів з реалізації II етапу Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526-р.

Також Мінсоцполітики розроблено Рекомендації щодо складання планів трансформації закладів інституційного догляду та виховання дітей (далі - Рекомендації), які надіслано обласним, Київської міської державної адміністрації.

Метою складання Плану трансформації є реінтеграція дітей із закладів інституційного догляду і виховання дітей (далі – інституція) у біологічну сім'ю або переміщення їх до оптимальної форми влаштування поза межами закладу відповідно до найкращих інтересів дитини, а також ефективний перерозподіл ресурсів інституції відповідно до потреб громади.

При розробці Планів трансформації рекомендовано дотримуватись наступних принципів:

- безпека і благополуччя дитини є пріоритетом державної та місцевої політики при здійсненні трансформації інституцій;
- сім'я є найкращим середовищем для виховання та розвитку дитини;
- залучення дітей до прийняття рішень, що стосуються їхнього життя, є запорукою успішної реформи.

Наразі Міністерством соціальної політики України у доповнення до Рекомендації розробляються методичні рекомендації щодо проведення комплексної оцінки закладу інституційного догляду та виховання дітей, що можуть застосовуватися одночасно із вищезазначеними Рекомендаціями.

Крім того, Міністерством соціальної політики розроблено та Урядом схвалено 01.06.2020 постанову Кабінету Міністрів України (№ 586) “Деякі питання захисту дітей в умовах боротьби з наслідками гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2” (далі - Постанова).

Основною метою Постанови, як зазначає міністерство, є не закриття інтернатів або утворення перепон для батьків, а посилення зацікавленості та відповідальності кожної територіальної громади як органу опіки та піклування за виконання своїх повноважень щодо створення умов для утвердження в суспільстві сімейних цінностей, виховання відповідального батьківства та запобігання соціальному сирітству. Постанова визначає типи закладів, які слід вважати інституціями, та передбачає оцінювання потреб кожної дитини перед

влаштуванням до закладу для забезпечення її найкращих інтересів, а також роль органу опіки та піклування у цьому процесі.

Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 586 має на меті вдосконалення процедур забезпечення безпеки дітей, зокрема шляхом:

- розширення коло суб'єктів, що виявлятимуть дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, посилення їх взаємодії при організації допомоги таким дітям;
- визначення чинників, умов та обставин складних життєвих обставинах дітей;
- вдосконалення процедур розгляду звернень про дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, способів реагування на них, обліку тощо;
- забезпечення врахування думки дитини при організації їй допомоги;
- впровадження механізму обов'язкового падання соціальних послуг батькам, які порушують права дітей;
- удосконалення процедури проведення оцінки рівня безпеки дитини.

Також з метою вирішення проблем щодо розбудови передумов для створення та розвитку системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.01.2019 №12 «Про визначення національного координатора» Міністерство соціальної політики України визначено національним координатором із впровадження послуги раннього втручання.

Прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 №175 “Деякі питання діяльності Національної ради з питань раннього втручання” дало змогу організувати діяльність консультативного органу Кабінету Міністрів України з питань формування та реалізації державної політики з питань раннього втручання та забезпечити ефективну міжвідомчу координацію дій зацікавлених органів.

З метою врегулювання діяльності Національної ради з питань раннього втручання (далі - Національна рада) як консультативного органу Кабінету Міністрів України для сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади щодо реалізації державної політики з питань раннього втручання розроблено та подано на розгляд Кабінету Міністрів України проект постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 175”, підготовлений з метою врегулювання діяльності Національної ради з питань раннього втручання (лист від 24.11.2020 № 16426/0/2-20/57).

Важливим етапом запровадження надання послуги раннього втручання в Україні є реалізація у 2017-2019 роках пілотного проекту “Створення системи надання послуг раннього втручання” для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 948 “Деякі питання реалізації пілотного проекту “Створення системи надання послуг раннього втручання” для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя”, згідно з яким надання даної

послуги запроваджено у пілотних Закарпатській, Львівській, Одеській та Харківській областях.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 350 “Деякі питання створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров’я та життя” затверджено нову редакцію плану заходів з реалізації у 2019-2021 роках пілотного проекту “Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров’я та життя”, згідно якої долучено до числа пілотних ще 6 обласних державних адміністрацій, а саме: Вінницьку, Донецьку, Дніпропетровську, Запорізьку, Кіровоградську, Луганську.

Таким чином, пілотування послуги раннього втручання здійснюється в десяти областях України. Практику створення системи раннього втручання в пілотних регіонах враховано у методологічних підходах надання послуги раннього втручання в Україні та розроблено проект спільного наказу Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров’я України, Міністерства освіти і науки України “Про затвердження Методичних рекомендацій щодо надання послуги раннього втручання”, який опрацьовується структурними підрозділами Міністерства соціальної політики України.

Водночас здійснюється робота щодо розроблення проекту Концепції розвитку системи надання послуги раннього втручання в Україні.

Крім того, однією з пріоритетних цілей реформ у соціальній сфері є створення моделі падання послуг соціального характеру у громаді, за місцем проживання людини, без вилучення її зі звичного середовища проживання та запровадження інноваційних послуг.

На виконання Закону України “Про соціальні послуги” Міністерством розроблено проекти наказів:

- “Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги перекладу жестовою мовою” (надіслано до Державної регуляторної служби України).

Реалізація положень вищезазначеного наказу дасть можливість забезпечити організацію надання соціальної послуги перекладу жестовою мовою (у тому числі з використанням знакових систем) та словесною мовою під час відвідування особами з інвалідністю з порушеннями слуху органів державної влади та місцевого самоврядування, установ, організацій і закладів, при купівлі товарів, робіт і послуг, що сприятиме інтеграції у суспільство зазначеної категорії осіб,

- “Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги фізичного супроводу осіб з інвалідністю з порушенням зору” (доопрацьовується відповідно до зауважень центральних органів виконавчої влади).

Прийняття проекту акта дасть можливість забезпечити право осіб з інвалідністю з порушенням зору на отримання соціальної послуги фізичного супроводу, що сприятиме ефективній участі у житті вільного суспільства такої категорії осіб;

- “Про затвердження Змін до Державного стандарту догляду вдома” (погребує перепогодження ЦОВВ).

Проектом акта передбачається забезпечити право осіб похилого віку, у тому числі з когнітивними розладами, осіб з інвалідністю, у тому числі з психічними та поведінковими розладами на якісне соціальне обслуговування вдома. Також в проекті акта розмежовано та виділено в окрему соціальну послугу - натуральну допомогу.

Міністерство освіти і науки України, у свою чергу зазначає наступне.

Підвищення професійної компетентності педагогічних працівників інклюзивно-ресурсних центрів (далі - ІРЦ), закладів освіти щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами є одним з основних завдань обласних ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти, які є структурними підрозділами обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти (далі - ОІППО). На сьогодні розділ "Основи інклюзивної освіти" включено у всі навчальні програми для слухачів курсів підвищення кваліфікації на базі ОІППО.

Листом від 19.03.2020 р. № 1/9-167 Міністерство освіти і науки України звернулося до керівників департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій з проханням організувати на базі ОІППО навчання 694 фахівців інклюзивно-ресурсних центрів (далі - ІРЦ) користуванню комплектами сучасних методик для проведення комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами та про результати навчання проінформувати МОН.

За оперативною інформацією департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій станом на 08.12.2020 р. 170 фахівців ІРЦ пройшли відповідне навчання, 247 фахівців проходять навчання.

Крім того, 15 жовтня 2020 року стартував перший всеукраїнський онлайн-курс для тренерів з інклюзивної освіти, організований Міністерством освіти та науки України спільно з Міжнародним благодійним фондом Lumos (Велика Британія).

Слухачами курсу є делеговані регіонами представники ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти. Метою зазначених заходів є створення команди тренерів з усіх областей України та м. Києва, які навчатимуть на постійній основі різні групи учасників (від директорів закладів освіти до асистентів вчителів) із розумінням спільних алгоритмів дій і при налагодженій взаємодії.

Такий підхід дозволить забезпечити єдність засад впровадження інклюзивної освіти, однаковість трактування незалежно від місця проживання дитини, відповідність законам та іншим підзаконним актам, єдність у дотриманні прав дітей та їх найкращих інтересів. Станом на 15 грудня 2020 року 29 слухачів пройшли навчання з 4 навчальних модулів.

Також з метою уніфікованого підходу до проведення комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами фахівцями ІРЦ за державні кошти були закуплені комплекти сучасних світових методик, до складу яких входять наступні методики: WISC – IV, CONNERS-3, LEITER - 3, PEP - 3; CASD.

В той же час, наказом МОН від 22.04.2020 р. № 536 затверджено Технічне завдання на створення мобільного додатку автоматизованої системи ІРЦ, розробки і впровадження додаткових модулів АС "ІРЦ". Це технічне завдання було сформовано як відповідь на побажання батьків, управлінців та фахівців ІРЦ,

які безпосередньо користуються системою, на основі узагальнення їх зауважень та пропозицій. За результатами доопрацювання програмного продукту, що забезпечує функціонування АС “ІРЦ”, було реалізовано ряд важливих системних удосконалень, зокрема, покращений та зручніший інтерфейс, розширений функціонал порталу, а також розміщено сучасні мобільні додатки АС “ІРЦ” для загальнодоступності на PlayMarket і AppStore.

Варто також відмітити, що за результатами спільної наради МОН та Мінсоцполітики (23.09.2020) було прийнято рішення щодо синхронізації Єдиної інформаційно-аналітичної системи “Діти” (далі – ЄІАС “Діти”) та системи автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів (далі – АС “ІРЦ”) для створення реєстру здобувачів освіти з особливими освітніми потребами у спеціальних закладах освіти.

Розробниками ЄІАС “Діти” та АС “ІРЦ” будуть проведені роботи щодо взаємодії вказаних систем. Таким чином, з червня 2021 року в ЄІАС “Діти” та АС “ІРЦ” будуть обліковуватися діти з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту в закладах спеціальної освіти і діти, які знаходяться на обліку в інклюзивно-ресурсних центрах.

Варто зазначити, що інклюзивне освітнє середовище є необхідною вимогою до організації освітнього процесу в умовах нової української школи.

Відповідно до частин шостої та сьомої статті 20 Закону будівлі, споруди і приміщення закладів освіти повинні відповідати вимогам доступності згідно з державними будівельними нормами і стандартами.

Підпунктом 4 пункту 80 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 347), передбачено, що заклад освіти або його структурний підрозділ повинен забезпечити доступність навчальних приміщень для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, зокрема безперешкодний доступ до будівель, навчальних класів (груп) та іншої інфраструктури відповідно до державних будівельних норм, правил і стандартів.

За офіційною статистичною інформацією у 2020/2021 н.р. у 11775 закладах загальної середньої освіти (в т.ч. у спеціальних) забезпечено безперешкодний доступ для осіб з особливими потребами до першого поверху, що становить 79,5% від загальної кількості таких закладів в Україні (14815), 0,6% (90 закладів) – до другого поверху, 0,4% (65 закладів) - до третього, 0,1% (21) – до четвертого і наступних.

Порівняно з попереднім навчальним роком кількість закладів загальної середньої освіти доступних для осіб з особливими освітніми потребами на рівні першого поверху зросла на 0,7%.

Доступність закладів освіти забезпечено наявністю таких засобів та пристосувань:

- пандуси та поручні – 9625 закладів;
- ліфти (підйомники) – 142 закладів;
- спеціально обладнані туалетні кімнати для осіб з інвалідністю – 1161 закладів, у яких обладнано 1691 таку кімнату.

Роботи щодо забезпечення доступності закладів освіти для осіб з особливими потребами постійно продовжуються відповідно до регіональних планів-графіків здійснення реконструкції та проведення ремонту будівель закладів освіти.

Поряд з цим, Міністерство звернулось до обласних, Київської міської державних адміністрацій (лист МОН від 03.12.2020 № 1/9-670) з проханням активізувати роботу щодо облаштування закладів освіти засобами доступності для осіб з особливими потребами та інших маломобільних груп населення відповідно до вимог державних будівельних норм.

Міністерством освіти і науки України з-поміж іншого підготовлено та направлено до регіональних органів управління освітою лист від 25.06.2020 р. №1/9-348 “Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти”, в якому викладено рекомендації щодо створення інклюзивного освітнього середовища, зокрема універсального дизайну та розумного пристосування будівель, приміщень та прибудинкових територій, ресурсних кімнат в закладах дошкільної освіти.

Крім вищезазначеного, наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2020 № 467 затверджена Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти III ступеня для дітей з особливими освітніми потребами.

Також розроблено та рекомендовано Міністерством освіти і науки України програми для дітей з інтелектуальними порушеннями помірною та тяжкою ступенів.

Крім того, за кошти державного бюджету у 2020 році:

- для сліпих дітей шрифтом Брайля надруковано та доставлено 19 назв підручників загальним накладом 12426 примірників;
- для глухих дітей надруковано та доставлено 2 назви підручників загальним накладом 1004 примірників;
- для дітей зі зниженим слухом надруковано та доставлено 3 назви підручників загальним накладом 3416 примірників;
- для дітей з інтелектуальними порушеннями – надруковано та доставлено 12 назв підручників загальним накладом 73905 примірників;
- для дітей зі зниженим зором надруковано та доставлено 5 назв підручників загальним накладом 27 720 примірників.

Також проведено конкурсний відбір навчально-методичної літератури для педагогічних працівників, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами.

В той же час, програми з корекційно-розвиткової роботи для дітей з особливими освітніми потребами різних категорій розміщені на сайті МОН.

Міністерство охорони здоров'я зі свого боку повідомило, що здійснює заходи щодо виконання Плану заходів з впровадження в Україні Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я та Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2017 № 1008-р.

Наказом МОЗ України від 11.12.2019 № 2445 була утворена міжвідомча робоча група, до складу якої входять народні депутати України, представники Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю, Міністерства соціальної політики, Міністерства оборони України, Міністерства у справах ветеранів, Міністерства фінансів України, Міністерства цифрової трансформації України, науковці.

Проведено два засідання міжвідомчої робочої групи, на яких розглянуто ряд питань щодо реформування систем медико-соціальної експертизи та реабілітації шляхом впровадження та використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я і Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (далі – МКФ), за результатами яких прийнято рішення про отримання від ВООЗ права на її переклад, використання в некомерційних цілях та публікації перекладу останньої версії МКФ в Україні.

Представництво дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні листом від 10.12.2020 №2020/PLS/LB#550 надало Міністерству охорони здоров'я України переклад документів Міжнародної класифікації функціонування (МКФ), який здійснила експертна група за підтримки ЮНІСЕФ.

Міністерство охорони здоров'я України, у свою чергу, листом від 22.12.2020 № 03.1-15/39072/2-20 звернулось до Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні з метою розгляду вищезазначених матеріалів згідно установленій формі.

Міністерство опрацьовує МКФ для підготовки подальшого його затвердження як національного класифікатора. Крім того МКФ буде використовуватися в електронній системі охорони здоров'я для визначення індивідуальних потреб в реабілітації пацієнтів.

Міністерство розвитку громад та територій України зі свого боку висловило готовність у межах компетенції опрацювати питання впровадження відповідних вимог щодо проектування та будівництва нових, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт, технічне переоснащення існуючих закладів після визначення на законодавчому рівні типів закладів альтернативного догляду за дітьми.

Разом із тим, в процесі реалізації Національної стратегії, з врахуванням Рекомендацій слухань у Комітеті, відзначаються деякі проблеми реформування системи інституційного догляду та виховання дітей, які потребують вжиття додаткових заходів, зокрема:

- визначення терміну “заклади інституційного догляду” з урахуванням законодавства в галузі освіти;
- прискорення ухвалення відповідних нормативно-правових актів, які б визначали методологію (порядок) трансформації закладів інституційного догляду та спеціальних закладів освіти у структурі яких є пансіон;
- опрацювання питань впровадження відповідних вимог щодо проектування та будівництва нових, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт, технічне переоснащення існуючих закладів (нормативні акти щодо державних будівельних норм);

- забезпечення надання соціальних, медичних, освітніх послуг та послуг з підвезення, максимально наближених до місця проживання дитини.

Враховуючи вищевикладене, **Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій вирішив:**

1. Інформацію Міністерства соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства розвитку громад та територій України, Міністерства фінансів України, обласних державних адміністрацій, Київської міської державної адміністрації про стан виконання Рекомендацій слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на тему: "Реформування спеціальних закладів освіти України та стан впровадження інклюзивної освіти: проблеми і шляхи їх вирішення", які відбулися 16 лютого 2020 року взяти до відома.

2. Кабінету Міністрів України доручити відповідним органам державної виконавчої влади:

2.1. протягом двох місяців внести зміни до чинних нормативно-правових актів щодо приведення у відповідність терміну "заклади інституційного догляду" з урахуванням законодавства в галузі освіти;

2.2. розробити та затвердити державну програму побудови та/або розвитку альтернативних до стаціонарних інституціональних форм виховання, навчання, реабілітації дітей на 2021-2026 роки;

2.3. розробити та затвердити механізм ефективного використання освітньої субвенції та субвенції на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, з урахуванням принципу "гроші ходять за дитиною";

2.4. переглянути порядок та умови оплати послуг спеціалістів, залучених до роботи з дітьми в інклюзивних класах/групах;

2.5. розробити стандарт та запровадити соціальну послугу "Супровід під час інклюзивного навчання";

2.6. прискорити погодження та прийняття наказів Міністерства соціальної політики України "Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги перекладу жестовою мовою", "Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги фізичного супроводу осіб з інвалідністю з порушенням зору" та "Про затвердження Змін до Державного стандарту догляду вдома";

2.7. розробити та внести на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо визначення на законодавчому рівні типів закладів альтернативних до стаціонарних інституціональних форм виховання, навчання, реабілітації дітей;

2.8. забезпечити надання соціальних, медичних, освітніх послуг та послуг з підвезення, максимально наближених до місця проживання дитини;

2.9. продовжити роботу з підвищення кваліфікації, перекваліфікації, навчання працівників закладів освіти щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

3. Рекомендувати місцевим органам влади, органам місцевого самоврядування та керівникам об'єднаних територіальних громад:

3.1. збільшити кількість закладів освіти з доступними навчальними приміщеннями для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, зокрема з безперешкодним доступом до будівель, навчальних класів (груп) та іншої інфраструктури (зокрема, але не виключно, до спеціально обладнаних туалетних кімнат для осіб з інвалідністю) відповідно до державних будівельних норм, правил і стандартів;

3.2. збільшити кількість автобусів, обладнаних місцями для дітей з особливими освітніми потребами, а також іншого спеціального соціального транспорту для підвезення дітей, зокрема які мають порушення опорно-рухового апарату;

3.3. продовжити роботу з реалізації положень Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 р. № 526-р.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на народного депутата України, голову підкомітету з питань вищої освіти Гришину Ю.М.

Голова Комітету

С.В. Бабак